

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7MCdo/4/2011
Identifikačné číslo spisu:	1508226314
Dátum vydania rozhodnutia:	11.04.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Deák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:1508226314.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu JUDr. Ing. Q. V., bývajúceho v A., zastúpeného JUDr. Dušanom Repákom, advokátom so sídlom v Bratislave, Krížna č. 47, proti žalovanej SPOLOČNOSTI 7 PLUS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Panónska cesta č. 9, IČO: 31 347 291, o uloženie povinnosti uverejniť odpoveď a zaplatenie 4 979,09 € (150 000 Sk), vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 5 C 158/2008, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 29. apríla 2010 sp. zn. 6 Co 197/2009, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 29. apríla 2010 sp. zn. 6 Co 197/2009 v časti o náhradu trov odvolacieho konania z r u š u j e a v rozsahu zrušenia vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 30. marca 2009 č.k. 5 C 158/2008-37 zamietol žalobu o zaplatenie 150 000 Sk a o uverejnenie odpovede v zmysle zákona č. 167/2008 Z.z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) v týždenníku PLUS 7 DNÍ na rovnocennom mieste a rovnakým písmom, akým bolo uverejnené pôvodné skutkové tvrdenie, text s označením „odpoveď“, ku ktorému bude pripojené meno a priezvisko žalobcu, tohto znenia: „ODPOVEĎ Q. V.: Dňa 10-10-2008 (piatok) bola v spoločenskom týždenníku PLUS 7 DNÍ č. 41 na titulnej strane uverejnená fotografia zachytávajúca ma spolu s mojou priateľkou s komentárom: „Lakomec V. Nemanželskému synovi podnikateľ nedoprial život v luxuse, teraz ho chce ukrátiť aj na výživnom“ a na strane 22 článok s názvom „Lakomec!“ podtitulok „Nemanželský V. syn nikdy neokúsil otcovo bohatstvo“. V článku som absolútne bezdôvodne označený za lakomca, bývalého šéfa nebankových subjektov BMG Invest a Horizont Slovakia. V predmetných spoločnostiach som nikdy nevykonával žiadnu činnosť, nikdy som v nich nepôsobil ako člen riadiaceho ani kontrolného orgánu a ani som s nimi nebol majetkovo ani personálne prepojený. Taktiež nie je pravdou, že chcem svojho nemanželského syna obráť o časť sumy výživného nariadeného súdom, ako uviedol nepravdivo týždenník PLUS 7 DNÍ. O zníženie výživného som požiadal výlučne z dôvodu, že nie je v mojich možnostiach a schopnostiach platiť súdom stanovenú sumu“. Žalovanému nepriznal náhradu trov

konania. Vychádzal najmä z toho, že žiadosť o uverejnenie odpovede doručená vydavateľovi sa svojím obsahom nezhoduje s odpoveďou, ktorej uverejnenia sa žalobca domáha v tomto konaní - rozšírením skutkových tvrdení o text pri fotografii; žiadosť o uverejnenie odpovede s rozšíreným znením žalobca v lehote podľa § 8 ods. 2 tlačového zákona nedoručil žalovanej, právo na odpoveď v uvedenom znení zaniklo a preto súd žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. Úspešnej žalovanej nepriznal náhradu trov konania podľa § 151 ods. 2 O.s.p., pretože právny zástupca žalovanej trovy právneho zastúpenia nevyčísľil a iné trovy konania žalovanej nevznikli.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal žalobca odvolanie. Keďže žalobca vzal svoje odvolanie späť, týmto jeho úkonom vyslovila súhlas žalovaná, Krajský súd v Bratislave uznesením z 29. apríla 2010 sp. zn. 6 Co 197/2009 podľa § 207 ods. 3 O.s.p. odvolacie konanie zastavil. Zároveň vyslovil, že žalovanej nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania. Výrok o náhrade trov odvolacieho konania odôvodnil § 224 ods. 1 v spojení s § 150 ods. 1 O.s.p. tak, že hoci boli splnené podmienky na náhradu trov konania podľa § 146 ods. 2 prvej vety O.s.p., keď žalobca späťvzatím odvolania zaviniť zastavenie odvolacieho konania, je tu dôvod hodný osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov žalovanej. Dôvod hodný osobitného zreteľa odvolací súd videl v okolnostiach prejednávanej veci, konkrétne v tom, v čase vydania sporného článku (10. októbra 2008) bola účinná nová právna úprava (zákon č. 167/2008 Z.z.) od 1. júna 2008 upravujúca i právo na odpoveď, ktorú uplatnil žalobca, pričom v danom období ešte nebola v Slovenskej republike ustálená a súdmi akceptovaná prax faktickej realizácie tohto inštitútu. V predmetnom konaní súd prvého stupňa zamietol žalobu pre formálne nedostatky žiadosti žalobcu o uverejnenie odpovede, vytýkané nedostatky žiadosti podľa názoru odvolacieho súdu vyžadujú ustálenie inštitútu v aplikačnej praxi, resp. v rozhodovacej činnosti súdov. Formálne nedostatky žiadosti o uverejnenie odpovede však neznamenajú, že v danom prípade spornými článkami nedošlo k takému zásahu, ktorý by si inak uplatnenie práva na odpoveď vyžadoval. Odvolací súd prihliadol k tomu, že v rámci odvolacieho konania sa žalobca pokúšal o zmiernené riešenie veci a napokon po prvom odvolacom pojednávaní zvážil samotnú účinnosť zverejnenia odpovede po časovom odstupe, aký od uverejnenia sporných článkov uplynul a zobral svoje odvolanie späť. Zohľadnil, že nepriznanie náhrady trov odvolacieho konania, by vzhľadom na pomery účastníkov (sociálne a majetkové postavenie žalobcu a pozícia žalovaného na mediálnom trhu) nevedlo k nepriaznivej sociálnej, či majetkovej situácii.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky na základe podnetu žalovanej podal proti uzneseniu odvolacieho súdu vo výroku o náhrade trov odvolacieho konania mimoriadne dovolanie. Navrhol rozhodnutie v napadnutej časti zrušiť a vec v zrušenom rozsahu vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ a c/ O.s.p.). Dôvodom zamietnutia žaloby súdom prvého stupňa bolo, že žalobou požadovanú žiadosť o uverejnenie odpovede žalobca v lehote podľa § 8 ods. 2 tlačového zákona žalovanej nedoručil a preto právo na uverejnenie odpovede zaniklo. Odvolací súd toto konštatovanie prehliadol a ako dôvod hodný osobitného zreteľa zohľadnil nadobudnutie účinnosti zákona č. 167/2008 Z.z. (tlačový zákon, účinný od 1. júna 2008, článok bol uverejnený 10. októbra 2008), formálne nedostatky žiadosti a nedostatočnú prax pri faktickej realizácii práva na odpoveď. Z ustanovení § 8 a § 10 ods. 2, 3 tlačového zákona č. 167/2008 Z.z. jasne vyplýva, že návrh na súd sa musí týkať tej odpovede, ktorú na základe pôvodnej žiadosti vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra neuverejnili. Ustanovenie § 150 ods. 1 O.s.p. priznáva súdu rozsiahle moderačné právo v otázke náhrady trov konania. Pri rozhodovaní o trovách konania podľa tohto zákonného ustanovenia však musia byť dané jednak dôvody hodné osobitného zreteľa a súčasne musí ísť o výnimočnú situáciu. Výnimočnosť situácie v tejto veci nemožno odvodzovať od toho, že zákon č. 167/2008 Z.z. platil v čase podania žaloby len štyri mesiace. Takýto dôvod (ak by bol v rozhodnutí súdu riadne odôvodnený) by bol akceptovateľný iba vtedy, ak by návrh bol skutočne zamietnutý len pre formálne nedostatky žiadosti, ktorá bola doručená žalovanej. Žaloba však bola zamietnutá preto, že jej petit nekorešpondoval s obsahom žalovanej doručenej žiadosti a žalovanej preto nemohla byť ani súdom uložená povinnosť zverejniť odpoveď žalobcu v znení, ako bolo uvedené v žalobe (pri zmene obsahu odpovede nebola splnená podmienka podľa § 8 ods. 2 tlačového zákona). Nesprávna formulácia petitu nemá súvis s dobou platnosti zákona č. 167/2008 Z.z. Odvolací súd tieto skutočnosti prehliadol a zaťažil tak konanie vadou, ktorá mala za následok nesprávne

rozhodnutie vo veci. S touto vadou súvisí aj následné nesprávne právne posúdenie veci - súd za dôvod hodný osobitného zreteľa považoval formálne nedostatky žiadosti o uverejnenie odpovede, hoci ako je vyššie uvedené, týmto bol nesprávne formulovaný žalobný petit. Ak odvolací súd zohľadnil ako dôvod hodný osobitného zreteľa to, že žalobca vzal odvolanie späť, pretože zväžil samotnú účinnosť zverejnenia odpovede po takom časovom odstupe, aký uplynul od uverejnenia sporných článkov, takýto dôvod späťvzatia odvolania zo súdneho spisu (č.1. 77-78, 80-81) nevyplýva. Žalobca vzal odvolanie späť na pojednávaní pred odvolacím súdom, pričom v zápisnici o pojednávaní dôvody späťvzatia odvolania nie sú uvedené. V tejto časti odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu nekorešponduje s obsahom súdneho spisu. Odvolací súd nesprávne vyhodnotil skutkový stav (že žaloba bola zamietnutá pre formálne nedostatky žiadosti o uverejnenie odpovede) a nesprávne aplikoval ustanovenie § 150 ods. 1 O.s.p., pretože tak výnimočnosť situácie, ako aj dôvody hodné osobitného zreteľa, ako ich uviedol odvolací súd v napadnutom rozhodnutí, absentujú. Žalobca späťvzatím odvolania jednoznačne zavinil, že odvolacie konanie muselo byť zastavené. O trovách konania mal súd preto rozhodnúť podľa § 146 ods. 2 prvej vety O.s.p.

Žalobca navrhol mimoriadne dovolanie zamietnuť, považujúc rozhodnutie odvolacieho súdu za vecne správne. Uviedol, že odvolanie vzal späť z dôvodu uplynutia času od uverejnenia sporného článku, čo v dôsledku administratívnej chyby nebolo v zápisnici o pojednávaní z 29. apríla 2010 poznamenané. Podľa jeho názoru mimoriadne dovolanie neprihliada na ustanovenie § 153 ods. 2 O.s.p., z ktorého je zrejmé, že súd má nielen právo, ale i povinnosť prispôsobiť znenie žalobného petitu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas (§ 243g O.s.p.) generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako boli v mimoriadnom dovolaní označené, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

1. Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na posúdenie dovolacích dôvodov uvedených výslovne v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vždy vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Vády uvedené v § 237 O.s.p. neboli generálnym prokurátorom tvrdené a ich existencia v konaní o mimoriadnom dovolaní nevyšla najavo.

2. So zreteľom na už spomenutú zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie súdu nebolo vydané v konaní postihnutom tzv. inou vadou konania, zaoberal sa Najvyšší súd Slovenskej republiky aj otázkou, či konanie v danej veci nie je postihnuté procesnou vadou takejto povahy. Inou vadou konania (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.) je

procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p., nezakladá zmatečnosť rozhodnutia. Jej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní a dôsledkom vecná nesprávnosť rozhodnutia.

V mimoriadnom dovolaní sa uvádza, že konanie v danej veci má byť postihnuté práve takouto vadou. Táto mala spočívať v tom, že súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania za dôvod hodný osobitného zreteľa (v zmysle § 150 ods. 1 O.s.p.) nesprávne považoval formálne nedostatky žiadosti o uverejnenie ospravedlnenia, hoci skutočným dôvodom zamietnutia žaloby bolo to, že žiadosť o uverejnenie odpovede s navrhovaným znením (v žalobe) žalobca v lehote podľa § 8 ods. 2 tlačového zákona žalovanej nedoručil a preto právo na uverejnenie odpovede v požadovanom znení (v znení žalobného petitu) zaniklo; ďalej v tom, že odvolací súd prihladal pri rozhodovaní o náhrade trov odvolacieho konania na dôvod späťvzatia odvolania žalobcom, i keď tento dôvod z obsahu úkonu ani zo spisu nevyplyva.

Prvá z uvádzaných situácií, ktorá sa dotýka správnosti a úplnosti súdom formulovaných dôvodov hodných osobitného zreteľa v zmysle § 150 ods. 1 O.s.p., podľa názoru dovolacieho súdu nie je spôsobilá založiť vadu konania, na ktorú dopadá § 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p. Pokiaľ súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania pri svojich úvahách dospel k záveru o splnení podmienok pre aplikáciu ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p. zohľadňujúc len niektorú z okolností prejednávanej veci a na ďalšie súvislosti (podľa dovolateľa podstatnejšie) neprihliadal, neporušil tým žiadny procesný postup, i keby sa neskôr ukázalo, že tento záver nie je správny. Dôvodnosť tejto námietky by mohla obstať len v prípade, ak by súd vychádzal a prihliadal na také okolnosti, ktoré zjavne z prejednávanej veci nevyplyvajú alebo s ňou vôbec nesúvisia. Nezohľadnenie podstatnej okolnosti - významnej z hľadiska rozhodovania o náhrade trov konania - znamená však nedostatok právneho posúdenia veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Pokiaľ ide o posúdenie dôvodov späťvzatia odvolania v súvislosti s aplikáciou ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p., možno prisvedčiť dovolateľovi, že konanie trpí vadou, na ktorú dopadá § 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p. Vychádzajúc z obsahu zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom z 29. apríla 2010 (č.l. 80-81spisu) možno zistiť len to, že žalobca vzal späť odvolanie proti rozsudku. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu namietal, že iba v dôsledku administratívnej chyby súd do zápisnice nezachytil dôvody späťvzatia odvolania. Pokiaľ však nedošlo k doplneniu alebo k zmene zápisnice (§ 40 ods. 3 O.s.p.), nie je možné vychádzať z toho, čo v zápisnici podľa žalobcu uvedené malo byť, ale iba z toho, čo v nej uvedené je. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza zo skutkového zistenia (významného z hľadiska aplikácie § 150 O.s.p.), ktoré ale z obsahu spisu nevyplyva (t.j. ktoré v spise vôbec nie je), konanie je zaťažené vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.).

Z uvedeného vyplýva, že dovolací dôvod v zmysle § 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p. je daný.

3. K námietke v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, že rozhodnutie odvolacieho súdu o náhrade trov prvostupňového konania spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V mimoriadnom dovolaní sa v podstate uvádza, že odvolací súd pri rozhodovaní o náhrade trov odvolacieho konania nesprávne aplikoval správnu právnu normu.

Z obsahu odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že tento v prípade rozhodovania o náhrade trov odvolacieho konania aplikoval ustanovenie § 146 ods. 2 prvú vetu v spojení s § 150 a § 224 ods. 1 O.s.p., keď vychádzal z procesného zavinenia žalobcu na zastavení odvolacieho konania (pre jeho späťvzatie) za súčasného naplnenia podmienok v zmysle ustanovenia §

150 ods. 1 O.s.p., preto žalovanej nepriznal náhradu požadovaných trov. Splnenie podmienok v zmysle § 150 ods. 1 O.s.p. odvolací súd videl v okolnostiach prípadu, čo považoval za rozhodujúce, keď vzal na zreteľ existenciu faktického zásahu do žalobcových práv, pomerne krátku účinnosť platnej právnej úpravy, nedostatok súdno-aplikačných skúseností s novozavedeným inštitútom (právom na odpoveď). Ďalej prihliadol na správanie žalobcu v odvolacom konaní a zhodnotil dopad nepriznania trov konania na majetkové a sociálne pomery oboch účastníkov konania.

Dovolateľ napáda rozhodnutie súdu o trovách odvolacieho konania argumentujúc absenciou skutočných (faktických) dôvodov hodných osobitného zreteľa i absenciou výnimočnosti situácie, ktorá by odôvodňovala aplikáciu § 150 ods. 1 O.s.p.

Takúto argumentáciu dovolateľa dovolací súd považuje za spôsobilú spochybniť závery odvolacieho súdu, ktoré ho viedli k aplikácii ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p. s pozitívnym výsledkom. Ak vzal žalobcu späť odvolanie (či už bez uvedenia dôvodu, alebo na základe vlastného uváženia), potom možno prisvedčiť záveru odvolacieho súdu v tom, že procesnú zodpovednosť pri náhrade trov konania v súvislosti so zastavením odvolacieho konania nesie žalobca (§ 146 ods. 2 prvá veta v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.). Vlastná pohnútká (motív) ako dôvod späťvzatia nemá vplyv na zbavenie sa procesnej zodpovednosti, pretože je (len) výsledkom vnútornej myšlienkovej úvahy toho subjektu, ktorý úkon späťvzatia realizuje. Vyjadrenie žalobcovej pohnútky, ktorá ho viedla k úkonu späťvzatia odvolania - „z dôvodu uplynutia času od uverejnenia sporného článku“ (porovnaj vyjadrenie žalobcu k mimoriadnemu dovolaniu z 31. mája 2001) - nie je okolnosťou ani správaním, ktoré by bolo možné pričítať žalovanej strane v zmysle § 146 ods. 2 druhej vety O.s.p. a preto v takomto prípade je potrebné aplikovať ustanovenie § 146 ods. 2 prvú vetu O.s.p.

Podľa § 150 ods. 1 O.s.p., ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

Citované ustanovenie zakladá moderačné právo súdu - zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich náhradu trov konania; dáva súdu možnosť, aby za splnenia predpokladov v tomto ustanovení uvedených nepriznal náhradu trov konania úspešnému účastníkovi konania, u ktorého sú inak splnené predpoklady pre priznanie náhrady celkom alebo sčasti. Pravda musí ísť o výnimočný prípad (o výnimočnosť v okolnostiach danej veci, ale aj v okolnostiach na strane oboch účastníkov). Predmetné ustanovenie umožňuje tak presadiť aplikáciu ustanovenia § 1 O.s.p. (zabezpečiť spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchovu na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb) a docieľiť tak pokiaľ možno spravodlivú ochranu práv. Ustanovenie § 150 ods. 1 O.s.p. neslúži k zmiernovaniu majetkových rozdielov medzi účastníkmi konania, ale k riešeniu situácie, v ktorej sa javí byť nespravodlivým, aby ten, kto dôvodne bránil svoje porušené alebo ohrozené práva alebo právom chránené záujmy, získal náhradu trov, ktoré pri tomto konaní dôvodne vynaložil. Rozhodnutie súdu, podľa ktorého ten, kto v konaní napokon uspel (§ 142 ods. 1 O.s.p.) alebo by mal dostať náhradu trov konania so zreteľom na zásadu zodpovednosti za zavinenie zakotvenú v § 146 ods. 2 prvej vete O.s.p., čo je daný prípad, by znášal svoje náklady, sa môže považovať za spravodlivé najmä so zreteľom na existenciu okolností viažucich sa k správaniu sa účastníkov v priebehu sporu, k okolnostiam alebo bráneniu práva a podobne. Pôvodné znenie tohto moderačného ustanovenia, ktoré obsahovalo iba terajšiu prvú vetu ustanovenia, bolo s účinnosťou od 15. októbra 2008 (zákon č. 384/2008 Z.z.) doplnené o ďalšiu vetu, podľa ktorej súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť. Ide o nové ustanovenie, ktorým sa má dosiahnuť motivácia účastníka k tomu, aby rozhodujúce skutočnosti a dôkazy, pokiaľ ich mohol uplatniť, predkladal už na úvod konania. Ustanovenie rozširuje prvky, ktoré majú účastníkov viesť k výraznému zvýšeniu zodpovednosti nielen za výsledok, ale aj priebeh súdneho konania, najmä koncentráciu dokazovania. Aplikácia tohto ustanovenia musí preto zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu. Novela účinná od 15. októbra 2008 tým

výrazne zmenila dovtedajšie chápanie predmetného ustanovenia, v ktorom pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa pri rozhodovaní o náhrade trov konania prevládalo najmä skúmanie majetkových, sociálnych, osobných a ďalších pomerov všetkých účastníkov konania a až následne skúmanie okolností, ktoré viedli k porušeniu práva, uplatneniu a bráneniu práva na súde, postojov účastníkov v priebehu konania a podobne. Na tomto mieste považuje dovolací súd za potrebné pripomenúť, že kritéria uvádzané v druhej vete ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p. sa využijú predovšetkým tam, kde aplikácii tohto ustanovenia predchádza vecné prerokovanie sporu, čo je spravidla spojené s rozhodovaním o náhrade trov v sporovom konaní v súvislosti s ustanovením § 142 O.s.p. (zásada úspešnosti v konaní). V prejednávanej veci však o takýto prípad nejde - aplikácia ustanovenia § 150 O.s.p. je totiž spojená s § 146 ods. 2 prvou vetou O.s.p., teda procesnou situáciou, kedy došlo k zastaveniu konania o odvolaní v dôsledku jeho späťvzatia. Výnimočnosť takejto situácie - zastavenie konania - predznamenáva, že súd nemá podklad, aby hodnotil spor z vecného hľadiska (z hľadiska úspechu, či neúspechu v konaní, prípadne aktivity účastníkov pri dokazovaní a podobne), pretože k takýmto záverom mu chýbajú poznatky, ku ktorým môže dospieť len v rámci riadneho procesného postupu v zavŕšenom meritórnom rozhodnutí. Uvedené však zásadným spôsobom ovplyvňuje úvahy súdu pri aplikácii § 150 O.s.p., teda rámec splnenia dôvodov hodných osobitného zreteľa. Tie sa totiž zo skúmaných hľadísk (z hľadísk uvedených v § 150 O.s.p.) prioritne viažu k etape (štádiu) konania a jeho výsledku (v tomto prípade s okolnosťami vedúcimi k zastaveniu odvolacieho konania).

Podstata odvolacím súdom zohľadnených dôvodov hodných osobitného zreteľa (výnimočné okolnosti prípadu) v zmysle § 150 ods. 1 O.s.p. bola zameraná na konštatáciu žalobcovho formálneho neúspechu v spore. Takto ponímané okolnosti ale nesúvisia s procesnou situáciou v príslušnom štádiu súdneho konania (zastavením odvolacieho konania), v ktorom došlo k vzniku trov, o ktorých rozhodoval odvolací súd. Späťvzatím odvolania zamietavé rozhodnutie súdu prvého stupňa vrátane trov prvostupňového konania sa stalo právoplatným, teda vznikol právny stav, ako keby k podaniu odvolania nedošlo (§ 207, § 222 ods. 1 O.s.p.). Podľa názoru dovolacieho súdu okolnosti uvádzané odvolacím súdom preto nie je možné v tomto prípade považovať za významné z hľadiska ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p. Správanie sa žalobcu v odvolacom konaní [snaha o zmierné vyriešenie sporu a cieľ skončiť súdne konanie (späťvzatím odvolania) pre oslabenie účinkov označeného zásahu do žalobcových práv z temporálneho aspektu] nie je tiež možné považovať za osobitné (výnimočné) dôvody pre nepriznanie náhrady trov odvolacieho konania (§ 150 ods. 1 O.s.p.).

Dovolací súd - vychádzajúc z uvedených osobitostí preskúmvanej právnej veci -dospel k záveru, že odvolací súd pri rozhodovaní o náhrade trov odvolacieho konania nesprávne aplikoval ustanovenie §150 ods. 1 O.s.p.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e v spojení s § 243f ods. 1 písm. b/ a c/ O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto uznesením podľa § 243b ods. 1, 2, 4 v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. zrušil uznesenie odvolacieho súdu v časti o náhrade trov odvolacieho konania a vec v rozsahu zrušenia vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie s tým, že právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí je záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.